

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 83 0 П 001161 11 Рев
Бања Лука, 27.3.2013. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Росе Обрадовић, као предсједника вијећа, Горјане Попадић и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља С. В. из Б., заступан по Н. Р., адвокату из З., против тужене В. АД К., заступана по Р. Л., адвокату из З., ради заштите права из радног односа, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бијељини број 83 0 П 001161 11 Гж 2 од 31.3.2011. године, на сједници одржаној дана 27.3.2013. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Зворнику број 83 0 П 001161 08 П 2 од 21.01.2011. године обавезана је тужена да тужитељу исплати износ од 3.740,41 КМ на име разлике мање исплаћене плате за период од 01.02.-10.4.2008. године те износ од 2.397,13 КМ на име разлике мање исплаћене плате за период од 10.4.-14.5.2008. године, све са припадајућим каматама од утужења до исплате. Истовремено је тужитељ одбијен са тужбеним захтјевом којим је тражио да се пониште одлуке тужене од 01.02. и 08.5.2008. године те тужена обавезе да га врати у радни однос и накнади му изгубљену зараду за период од 14.5.2008. године до повратка на рад, док је тужба одбачена у дијелу којим се тражило поништење одлуке Управног одбора тужене од 20.11.2007. године. Тужитељу је наложено да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.000,00 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијељини број 83 0 П 001161 11 Гж 2 од 31.3.2011. године жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена у одбијајућем и одбацујућем дијелу.

Тужитељ ревизијом побија другостепену одлуку због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се оспорена пресуда преиначи и предмет врати на поновно суђење.

Одговор на ревизију није поднесен.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој правној ствари је, између осталог, тужбени захтјев: да се пониште одлука Управног одбора тужене о разрјешењу тужитеља број 98-2/07 од 20.11.2007. године, одлука тужене о отказу уговора о раду са понудом за

закључење уговора под измијењеним условима број 70-02/08 од 01.02.2008. године и одлука тужене о престанку радног односа тужитеља број 365-02/08 од 08.5.2008. године; да се тужена обавезе да тужитеља врати у радни однос; да се тужена обавезе да тужитељу исплати плате за период од 14.5.2008. године до дана враћања на посао.

Према утврђеном чињеничном стању, тужитељ је одлуком Управног одбора тужене од 23.5.2007. године именован за замјеника генералног директора и финансијског директора тужене; након тога тужитељ је са туженом 08.6.2007. године закључио уговор о раду на неодређено вријеме, којим је распоређен на радно мјесто замјеника генералног директора и финансијског директора; одлуком Управног одбора тужене од 20.11.2007. године тужитељ је разријешен дужности замјеника генералног директора и финансијског директора; тужитељ је одбио да потпише записник о примопредаји дужности директора; тужитељ је у периоду од 19.11. - 10.12.2007. године користио неискориштени дио годишњег одмора, а од 10.12.2007. године до 10.4.2008. године је био на боловању због психичких проблема (стрес и депресија); одлуком тужене број 70-02/08 од 01.02.2008. године тужитељу је отказан уговор о раду од 08.6.2007. године и истовремено му је понуђено да са туженом закључи уговор о раду на неодређено вријеме број 72-02/08 од 01.02.2008. године, којим се исти распоређује на радно мјесто финансијско-рачуноводственог аналитичара (даље: аналитичар); тужитељ је одбио да потпише понуђени уговор односно није прихватио понуђене послове аналитичара, ради чега је тужена 08.5.2008. године донијела одлуку о престанку радног односа тужитеља са даном 14.5.2008. године.

Код оваквог стања ствари првостепени суд је закључио да је неоснован тужбени захтјев за поништење одлуке о отказу уговора о раду од 01.02.2008. године и одлуке о престанку радног односа од 08.5.2008. године јер Управни одбор тужене има дискреционо право да именује и разрјешава директора па одлуке тужене од 01.02. и 08.5.2008. године имају само деклараторан карактер. Како тужитељ није благовремено затражио судску заштиту поводом доношења одлуке о његовом разрјешењу од 20.11.2007. године, у том дијелу је тужба одбачена.

Другостепени суд је, одлучујући о жалби тужитеља, нашао да је одлука првостепеног суда правилна, уз допуну да се одлука о отказу уговора о раду може донијети и док се радник налази на боловању, да је у конкретном случају та одлука донесена из организационих разлога, да је тужитељу омогућено кориштење права по основу отказног рока, те да је истоме радни однос престао зато што није прихватио понуду тужене да се распореди на радно мјесто аналитичара.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су правилно примијенили материјално – правне одредбе Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“, број 55/07 – пречишћени текст, даље: ЗР) када су тужитеља одбили са тужбеним захтјевом да се пониште одлуке тужене од 01.02. и 08.5.2008. године те да се туженој наметне обавеза да тужитеља врати на посао и исплати му неисплаћене плате од престанка радног односа до повратка

на посао. За ову одлуку дати су ваљани разлози, које као правилне прихвата и овај суд.

Према одредби члана 62. Закона о предузећима („Службени гласник Републике Српске“, број 24/98 до 34/06), Управни одбор поставља и разрјешава директора, а исто је регулисано и чланом 48. Статута тужене. Међутим, Управни одбор није надлежан за постављање и разрјешење финансијског директора јер то радно мјесто није реизборно и финансијски директор нема мандат за одређено вријеме већ са послодавцем закључује уговор о раду на неодређено вријеме.

Није спорно да је тужитељ одлуком Управног одбора тужене од 23.5.2007. године постављен за замјеника генералног директора тужене (ово радно мјесто није систематизовано општим актима тужене) и за финансијског директора (ово радно мјесто је систематизовано општим актима тужене). Наведеном одлуком Управног одбора тужене није одређено вријеме на које је тужитељ именован, али је тужитељ са туженом закључио уговор о раду на неодређено вријеме, којим је распоређен на послове замјеника генералног директора и финансијског директора. Одлука о разрјешењу тужитеља дужности замјеника генералног директора и финансијског директора тужене је донесена на сједници Управног одбора тужене одржаној 20.11.2007. године, а том одлуком је истовремено разријешен дужности и генерални директор Д. Л. Тужитељ је дан раније почео користити други дио годишњег одмора, али је дана 23.11.2007. године дошао у пословне просторије тужене. Тог дана се требала извршити примопредаја дужности тужитеља и генералног директора са једне стране те новоизабраног в.д. директора с друге стране, али тужитељ није хтио да изврши примопредају и потпише записник о томе.

Одредбама члана 137. ст. 1. ЗР је прописано да послодавац може раднику отказати уговор о раду уз истовремену понуду за закључење уговора о раду под измијењеним условима. Овдје се ради о условном отказу уговора о раду с понудом за закључење уговора о раду под измијењеним околностима (промјена радног мјеста односно врсте посла). У таквом случају, ако радник одбије понуду, престаје му радни однос уз прописани отказни рок.

Кад се имају у виду чињенице: да је тужитељ на основу уговора о раду број 425-05/07 од 08.6.2007. године био распоређен на радно мјесто замјеника генералног директора, а да актом тужене о систематизацији радних мјеста није било предвиђено радно мјесто замјеника генералног директора, као и да је, поред послова замјеника генералног директора, тужитељ обављао и послове финансијског директора, које радно мјесто је предвиђено актом тужене о систематизацији радних мјеста, да је уговором о раду број 72-02/08 од 01.02.2008. године, који је понуђен тужитељу да га закључи у смислу одредаба члана 137. ст. 1. ЗР, тужитељ распоређен на радно мјесто аналитичара, које радно мјесто одговара његовој стручној спреми и радним способностима обзиром да је исти завршио економски факултет, те да је тужитељ одбио да са туженом закључи понуђени уговор о раду, овај суд налази да је правилан закључак нижестепених судова из којег произилази да тужитељу није незаконито отказан уговор о раду број 425-05/07 од 08.6.2007. године односно да му није незаконито престао радни однос код тужене (иначе, одлука тужене о

престанку радног односа тужитеља од 08.5.2008. године има деклараторни карактер, док претходна одлука о отказу уговора о раду од 01.02.2008. године има конститутивни карактер).

Према одредби члана 126. ст. 1. и 2. тачка 2. ЗР, послодавац може раднику отказати уговор о раду ако се из економских, организационих и технолошких разлога укаже потреба за престанком рада радника, а нема могућности да се радник распореди на други посао који одговара његовој стручној спреми и радним способностима.

У овом конкретном случају, а како су то нижестепени судови правилно утврдили, код тужене је дошло до организационих промјена које су узроковане промјеном власничке структуре и пословне политике тужене, па су били испуњени услови да се тужитељу откаже уговор о раду којим је распоређен на радно мјесто финансијског директора. Међутим, тужитељу је у складу са његовом стручном спремом понуђено да се распореди на одговарајуће радно мјесто аналитичара. Овај понуђени распоред је био условљен неопходном потребом процеса и организације рада тужене (послови аналитичара су били упражњени од 31.01.2008. године), а није се заснивао на шиканозним мотивима и злоупотреби права новог директора тужене. Како је тужитељ у поднеску од 28.3.2008. године изричито навео да не прихвата понуду тужене да закључи уговор о раду под измијењеним условима те да само тражи да му се омогући кориштење преосталог годишњег одмора и да му се призна отказни рок, тужена је имала законски основ за доношење одлуке о престанку радног односа тужитеља, којом му је признато и право на отказни рок у трајању од 90 дана тако да је радни однос тужитељу престао 14.5.2008. године, тј. по истеку отказног рока.

Побијане одлуке тужене од 01.02. и 08.5.2008. године је донио директор тужене, што је у складу са одредбом члан 116. ЗР, којом је прописано да о правима и обавезама радника из радног односа, у складу са законом, колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду, одлучује директор или друго лице одређено статутом или актом о оснивању.

Сагласно одредби члана 63. тачка 1. Закона о предузећима, директор организује и води пословање предузећа. Дакле, директор предузећа има законом установљену обавезу да предузима потребне мјере и радње којима се отклањају недостаци уочени у раду предузећа или којима се налаже предузимање одређених радњи и мјера у циљу даљег побољшања пословања предузећа. Ово значи да директор предузећа у оквиру својих овлаштења може извршити и промјене у постојећој кадровској организацији, ако оцијени да је то у интересу пословања.

Из овог разлога тужена није повриједила законске одредбе када је тужитељу отказала уговор о раду којим је исти био распоређен на радно мјесто финансијског директора и понудила му радно мјесто аналитичара, јер је оцијенила да ће та промјена у организацији рада донијети позитивне резултате.

При томе је потребно указати да је тужитељ распоређен на радно мјесто које одговара његовим стручним и радним способностима па се, како је горе речено, не може говорити о шиканирању тужитеља.

Погрешна је тврдња ревидента да су оспорене одлуке о отказу уговора о раду и престанку радног односа тужитеља у супротности са чланом 18. ст. 1. ЗР односно да му радни однос није могао престати у вријеме када је био на боловању. Наиме, одредбом члана 86. ЗР је дефинисана немогућност отказа уговора о раду због привремене спријечености за рад радника који је повријеђен на раду или је оболио од професионалне болести, а у овом случају је неспорно да је тужитељ био на боловању због психичких проблема, па није било законске сметње да му се откаже уговор о раду у вријеме док је био одсутан са посла због боловања.

Чланом 135. ЗР је прописано да у законом одређеним случајевима престанка радног односа радник има право на отказни рок, који не може бити краћи од 30 календарских дана у случају отказа уговора од стране послодавца, а који почиње да тече од дана уручења отказа раднику. Чланом 136. истог закона је даље предвиђено да је, ако радник престане да ради прије истека прописаног отказног рока, послодавац дужан да му исплати накнаду плате и призна сва права по основу рада као да је радио до истека отказног рока. Дакле, у вријеме отказног рока радник има сва права из радног односа, што произлази из наведених законских одредби. Право на отказни рок је право радника да у законом одређеним случајевима остане у радном односу код послодавца још један одређени период у којем остварује сва права из радног односа, па и право на годишњи одмор. У конкретном случају, тужитељу су за вријеме трајања отказног рока призната сва права по основу рада и исплаћена му је пуна плата као да је радио у наведеном периоду, па је неоснован ревизиони приговор да су нижестепеним пресудама прекршена права тужитеља у погледу отказног рока.

Неоснован је и приговор тужитеља да су нижестепени судови починили повреду одредаба парничног поступка. Нижестепене одлуке садрже јасне, одређене и увјерљиве разлоге о одлучним чињеницама, које као правилне усваја и овај суд, а образложење другостепене пресуде садржи разлоге о свим релевантним жалбеним наводима. Овдје треба нагласити да, у смислу члана 231. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 и 49/09, даље: ЗПП), другостепени суд може, али не мора, у својој одлуци оцијенити жалбене наводе који се не односе на одлучне чињенице већ се односе на мање важне и споредне чињенице. Надаље, не може се прихватити тврдња ревизије да су нижестепене пресуде контрадикторне јер признавањем дијела тужбеног захтјева за исплату разлике плате у вријеме трајања отказног рока тужена није ни директно ни индиректно признала да су њене одлуке, које су предмет побијања у овом спору, незаконите.

Исто тако, не може се прихватити као основан ни ревизиони навод тужитеља да би он прихватио понуђено радно мјесто аналитичара да му је таква понуда дата по закључењу боловања, јер је он писменим путем децидно одбио понуђене послове, а тек је у жалби против првостепене пресуде први пут навео да би прихватио закључење уговора о раду под измијењеним условима.

По члану 118. ст. 2. ЗР, субјективни рок за подношење тужбе у радном спору почиње да тече од дана сазнања за повреду права. Неспорно је да тужитељу никад није уручена одлука Управног одбора тужене од 20.11.2007. године, којом је исти разријешен дужности замјеника генералног директора и финансијског директора тужене. Нижестепени судови су правилном оцјеном исказа свједока и осталих доказа правилно утврдили да је тужитељ знао за ту одлуку чим је донесена. Он је управо због тога и отишао на годишњи одмор, а по истеку годишњег одмора отворио боловање јер је, по властитом казивању, био под стресом због губитка посла. У сваком случају, тужитељ је 23.11.2007. године знао да је одлуком Управног одбора тужене разријешен дужности замјеника генералног директора и финансијског директора јер је тог дана требала да се изврши примопредаја дужности новом директору, што је тужитељ одбио да учини, слиједом чега је одбио и да потпише записник о примопредаји дужности. Како је тужитељ тек 23.12.2008. године поставио захтјев за поништење одлуке о његовом разрјешењу, нижестепени судови су, и по становишту овога суда, основано закључили да је тужитељ преклудиран у праву да тражи поништење те одлуке јер је пропустио законски рок у којем је могао да покрене поступак судске заштите, па су правилно примијенили материјално право кад су тужбу тужитеља у погледу тог захтјева као неблагоприятну одбацили. Ово стога што је рок за подношење тужбе у радном спору преклузивни материјално - правни рок, чијим се пропуштањем губи право на судску заштиту односно право на подношење тужбе, а што за посљедицу има немогућност суда да о предмету спора мериторно одлучује. Међутим, у овом случају питање законитости одлуке о разрјешењу тужитеља од 20.11.2007. године је без утицаја на радно – правни статус тужитеља, обзиром да њему није радни однос код тужене престао због разрјешења већ због чињенице да није прихватио закључење уговора о раду под измијењеним условима. У супротном, да је тужитељ прихватио понуђено радно мјесто аналитичара, он би остао у радном односу код тужене унаточ томе што је одлуком Управног одбора тужене разријешен дужности замјеника генералног директора и финансијског директора.

Стога је на основу реченог, а у смислу члана 248. ЗПП, ваљало ревизију одбити као неосновану.

Предсједник вијећа
Роса Обрадовић

За тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић